

**Základní škola, Příbram II, Jiráskovy sady 273
261 01 Příbram II**

VÍME, JAK HODNOTIT KOMPETENCE ŽÁKŮ?

BANKOVNÍ SPOJENÍ: 879360217/0100
TELEFON: 00420 318 624 626
FAX: 00420318 623 262

IČ: 47074361
IZO: 114001855
e-mail: zsjs@zsjs.cz

DIČ: CZ-47074361
REDIZO:6000545600
www.sweb.cz/zsjspb

**Dotace města Příbram v oblasti výchovy a vzdělávání
v roce 2008**

**Víme, jak hodnotit
kompetence žáků?**

OBSAH:

1.	ÚVOD Dagmar Moravcová.....	4
2.	HODNOCENÍ V PRAXI ANEB JAK TO VIDÍ UČITELÉ Jan Konvalinka	5
3.	HODNOTÍCÍ TABULKY koordinační tým ŠVP školy	8
4.	VÝZKUM PŘÍSTUPU RODIČŮ K HODNOCENÍ ŽÁKOVSKÝCH KOMPETENCÍ Jan Konvalinka	30
5.	ZÁVĚR Dagmar Moravcová.....	39

1. ÚVOD

Už jste se jistě setkali s výroky tohoto typu: „Připadám si tu jak v Bohnicích.“, „Jak to, že zase nemáš domácí úkol?“, „Ticho, nebo sem dáte žakovské.“, „Víte, že nesmíte vy dva sedět spolu.“, „Ty jsi to opsal od souseda.“, „Už jsem ti včera řekla, že tohle je blbost.“, „Dvojku z chování už máš, takže spěješ ke trojce.“, „Vy tady určitě se mnou chcete strávit příjemné odpoledne.“, „Jak to, že sis to neobstaral, co v té hlavě máš?“, „Co ten nákup, kde je?“, pokud ne, měli jste štěstí na vyzrálé osobnosti nebo pedagogy, kteří jsou si vědomi důležitosti hodnotících soudů a výroků pro motivaci každého jedince ve škole, v zaměstnání i v osobním životě.

Především v občanské společnosti bychom měli dbát na osobnostní a sociální hodnoty. Zapřemýšlejme o tom, v jakých situacích byly převážně tyto výroky použity. Většinou jsme se s nimi setkali v situaci, kdy jsme se snažili ve škole či doma přimět žáky nebo naše potomky k tomu, aby nám věnovali pozornost a naslouchali nám. Tento typ komunikace je pro většinu z nich nepřijatelný a vyvolává naprostý opak toho, o co usilujeme. Pokud se zamyslíme nad souborem výše popsaných výroků, jedná se převážně o upřímně míněnou žádost s hodnotícím podtextem dané situace. A právě tento hodnotící podtext postrádá v mnoha případech zásady slušné vzájemné komunikace. Navíc ještě obsahuje onen zmíněný hodnotící podtext - vyčítání, poučování, mentorování, obviňování, citové vydírání, zákaz, varování a často i s náznakem slabé výhrůžky. Chtěla jsem jenom ukázat, že nám určitě stojí za to změnit komunikační strategie směřující k hodnocení žáků ve škole i našich vlastních dětí v běžném životě.

Pokud se zaměříme na hodnocení, evaluaci, sebehodnocení a sebeevaluaci, platí zde určité zásady a komunikační strategie, které pomohou všem zúčastněným, tedy hodnotitelům i hodnoceným, aktivně se zúčastnit evaluačního procesu.

Ráda bych se zmínila o hodnocení ve škole, jehož úloha se zásadně změnila. Hodnocení nesmí v žákovi vyvolávat strach, nesmí být diskriminační a uzavírat žákovi cestu k dalšímu poznávání, rozvíjení jeho schopností a utváření dovedností a kompetencí. Cílem a základem každého hodnocení je poskytnout žákovi zpětnou vazbu a ukázat mu, jak postupovat dále. Z tohoto důvodu má být hodnocení motivační, nesmí být ponižující a mělo by být pozitivní i v případě tzv. „neúspěšného“ žáka, abychom mu pomohli „odrazit se ode dna“. Hodnocení musí vždy respektovat požadavky kladené na žáka ve vztahu k jeho skutečným možnostem.

Hodnocení žákova výkonu zpětně informuje učitele o tom, jak dobré vzdělávací metody pro toho daného žáka použil. Pomáhá mu plánovat žákovo učení a vzdělávací strategie tak, aby využil co nejlépe typ žákovy učební inteligence a žákovy schopnosti tak, aby žák mohl udělat další kroky ve svém učení a přiblížit se k cíli.

Při hodnocení žáka a sebehodnocení žákem samým musí učitel i žák používat „stejný jazyk“ – žák rozumí jazyku hodnocení. Důležité je, aby na samém počátku učebního procesu žák porozuměl cílům učení a kritériím hodnocení. Právě při jasném vymezení těchto pojmů a jejich porozumění si může žák osvojit principy sebehodnocení.

Koordináční tým ŠVP a pedagogové Základní školy v Jiráskových sadech věnují otázce hodnocení žáků velkou pozornost. Jsme si vědomi toho, že hodnocení je nedílnou součástí výchovy a vzdělávání, důležitým nástrojem při utváření životních kompetencí žáků a motivačním prvkem celoživotního vzdělávání. Touto neformální publikací našich námětů, zkušeností, hodnotících tabulek kompetencí a zpětnovazebních analýz jsme chtěli ukázat náš proces vývoje a hledání metod a forem evaluačních nástrojů. Možná, že se stane inspirativním a pomocným zdrojem i Vám.

2. HODNOCENÍ V PRAXI ANEB JAK TO VIDÍ UČITELÉ

Dlouhou dobu jsme vytvářeli prvotní verzi našeho školního vzdělávacího plánu (ŠVP), snažili jsme se o jeho maximální propracovanost, co se týče učiva, výstupů a kompetencí. Chtěli jsme mít vše podrobné a konkrétní, aby bylo zcela evidentní, co se za každým elementem, položkou ukrývá. Trochu nám zůstávala ukryta nezbytnost hodnocení dosažených výsledků. Netvořili jsme strukturu kompetencí a výstupů s ohledem na to, že v budoucnu budeme muset taková kritéria hodnotit. Součet kompetencí, které je zapotřebí hodnotit, byl neúnosný, sestavit korektní hodnocení takové sumy kompetencí by bylo marným bojem s pochybným výsledkem. Rozhodli jsme se tedy pro rázný krok a omezili počet kompetencí na minimální úroveň tak, aby byly v souladu s dikcí RVP. Současně jsme jejich parametry nastavili adekvátně pro prostředí naší školy. Se snížením počtu kompetencí společně s jejich zobecněním (často jsme váhali, jedná-li se o kompetenci nebo konkretizovaný výstup) jsme dosáhli zjednodušení a zpřehlednění systému hodnocení. Učitelé nyní již nemají plnou hlavu myšlenek na to, jak hodnocení v tak velkém objemu zvládnout.

Ve svém snažení jsme často naráželi (a často stále narážíme) na nejistotu, jak postupovat dál nebo jakým způsobem uskutečnit ten či onen krok. Ptáme se zasvěcených odborníků z řad MŠMT, VÚP nebo ředitelů pilotních škol. Pravdou je, že v otázce hodnocení žákovských kompetencí je procento užitečných rad nám poskytnutých velice malé. Všichni, a pilotní školy nevyjímaje, se potýkají s tím, jak své žáky co možná nejefektivněji hodnotit a zároveň vyhovět požadavkům ČŠI a RVP. Obecně platí, že se hodnocení musí provádět bez ohledu na to, zda k tomu má škola vhodné prostředky (zejména proškolený a fundovaný pedagogický kolektiv). Nezbyvá tedy než průkopnický experimentovat a neustále vyhodnocovat zpětně každý krok.

Podstatným momentem, který musí nutně nastat před samotným započítáním hodnotícího procesu, je uvědomění si návaznosti hierarchicky strukturovaných položek v ŠVP, kdy od klasifikace dosažení určitého výstupu prostřednictvím zvládnutí učiva – nejnižší vrstvy docházíme k plnění klíčových kompetencí. Učivo, výstupy a kompetence jsou navzájem propojeny. Pomocí hodnocení dílčích výstupů docházíme ke konkrétní hodnotě plnění určité kompetence. Kompetence, dovednosti nejsou bezrozměrným pojmem, nehodnotí se samostatně, dle uvážení pedagoga. Jsou pevně zakotveny na fundamentu tvořeném očekávanými výstupy. Liší se pouze mírou jejich úrovně zvládnutou samotnými žáky.

Loňský rok byl prvním obdobím, kdy jsme hodnotili žákovské kompetence. Novým momentem bylo začlenění sebehodnocení žáků a hodnocení žáků rodiči, což pokládáme za vyšší stupeň spolupráce s rodinou. Zároveň se touto socializací snažíme o zvýšení podílu odpovědnosti rodičů na výchově a vzdělávání svých dětí. Žáci sami postupně přicházejí na to, jak se sebekriticky ohodnotit. Zpočátku se stávalo, že někteří se ve snaze o lepší výsledek nadhodnocovali. Je to zcela pochopitelný stav. V tomto případě je nejlepší, když do hry vstoupí učitel s tím, že podá žákům přesná kritéria toho, jak a podle čeho se mají hodnotit.

Evaluace prováděná učitelem je nedílnou součástí komplexu podávání zpráv o školních výsledcích dítěte. Hlavní formou vyhodnocenou jako nejvhodnější jsou tabulky s údaji. Formou číselných, písmenných popř. grafických škál jsou dle předem stanovených kritérií znázorňovány dosažené úrovně pro každou kompetenci. Na druhém stupni jsou užívány

první dvě metody, na prvním stupni převládá metoda grafická, což je vzhledem k povaze prostředí pochopitelné. Pro malé děti je nevhodnějším a nejspolehlivějším způsobem obrázků (v našem případě sluníčko), na které mohou sledovat, jak dobře si vedou nebo jestli se mají ještě zlepšit.

Vedeme spory o to, zda je lepší pro hodnocení užívat škálu čísel nebo písmen. Výhodou čísel je jejich přesná a neoddiskutovatelná platnost, kdy číslo čtyři znamená čtyři body a nelze proti tomu nic namítat. Negativem na užívání číselných škál je snadná zaměnitelnost s dosud používanými známkami. Tento problém u hodnocení pomocí písmen odpadá. Písmena jsou hojně užívána v anglofonních zemích. Nevýhodou písmen je jejich nižší vypovídací hodnota. Toto lze to jistě míry eliminovat podrobným seznámením se s kritérii pro danou úroveň.

Předsedové předmětových komisí a metodického sdružení dostali za úkol prodiskutovat a sepsat se svými kolegy, jaké jsou jejich osobní zkušenosti, názory a připomínky k hodnocení kompetencí. Zároveň byli požádáni, aby uvedli, jaké mají do budoucna návrhy na změny systému hodnocení. Zkušenosti i názory se dají rozdělit do dvou skupin, v první z nich převládají negativní poznatky, v té druhé lze s potěšením konstatovat i poměrně značný přínos pro učitele. Z těch záporných zkušeností lze jmenovat obrovskou časovou náročnost hodnocení (příprava, realizace, vyhodnocení, zpětná vazba). Jedná se o velkou časovou investici, která nemá prozatím velkou návratnost resp. návratnost krátkodobou. Druhým nejčastějším povzdechem bylo nadhodnocování žáků v rámci jejich autoevaluace, kdy někteří nekriticky nahlíží sami na sebe jako na ty z nejúspěšnějších, byť realita je zcela jiná. O tomto problému jsem se zmínil již výše. Byly též zaznamenány názory ve smyslu, že pro samé hodnocení nezbývá čas na výuku. Do jisté míry je to pravda, hodnocení si opravdu žádá velký díl z časové dotace jednotlivých předmětů, ale soustavnou prací na zdokonalování metod a technologií se nám zajisté podaří zmenšit časové ztráty a investovat čas do kvalitnějších metod výuky. Další těžkostí při hodnocení kompetencí je mnohdy neúplné pochopení jejich pozice v hierarchii školního kurikula. Někteří vnímají kompetence jako samostatné médium pro přenos informací o prospěchu, které je oproštěno od návaznosti na každodenní výuku. Soustavně vysvětlujeme, že vše z výuky souvisí s naplňováním kompetencí a tudíž přímá observace v hodinách a klasifikace i těch nejmenších položek spolu vytváří obraz komplexního hodnocení kompetencí. Jako problematické se jeví propojení známka – kompetence, kdy známka je údaj o tom, jak dalece si žák osvojil učivo, tedy ten nejspodnější fundament. Znamka na vysvědčení a údaj v tabulce hodnocení jsou tedy do značné míry ambivalentní hodnoty. Je velice obtížné to vysvětlit tradičněji zaměřeným pedagogům i některým rodičům. Z hlediska pozitiv lze hovořit o zcela novém způsobu práce s žáky, kdy jsou tyto postaveni do role kooperátorů nebo partnerů. Komunikace učitel - žák - rodič nabývá na jiném rozměru a poskytuje všem zúčastněným vynikající zpětnou a motivační vazbu. Žáci se cítí zodpovědnější za své výsledky a jejich osobnost je formována k vědomí nutnosti samostatného a kritického pohledu na svět i na sebe samé.

Návrhy na změny jsou převážně v rovině technické, ideově, zdá se, máme hodnocení zvládnuté. První návrh stanovuje místo dříve třístupňového hodnocení se čtyřmi stupni, kde se v nejnižších dvou úrovních dá pravdivěji vylíčit dosažený výsledek. Jako vynikající nápad lze považovat speciálně vytvořenou hodnotící hodinu, která je přímo vymezena k diskusi nad dosaženými výsledky a ohlédnutím se za tím, čím jsme prošli. Inovací pro letošní rok jsou tzv. mapy výstupů, velké nástěnné soubory obsahující veškeré očekávané výstupy, přes které se žák v konkrétním roce musí propracovat. Používáme též měsíční plány výstupů a speciální soupis učiva, výstupů a kompetencí, kde je demonstrováno, co, kdy a proč se žáci učí. Tento soupis mají žáci v sešitě a mohou do něj průběžně nahlížet.

Na prvním stupni se provádí přímé hodnocení výstupů v měsíčních intervalech. Pro menší děti je toto frekventovanější hodnocení užitečnější, neboť nejsou schopny tak velké abstrakce ve smyslu pochopení půlročního hodnocení kompetencí. To probíhá pochopitelně synchronně dál. Díky závěrům z výzkumu, který je součástí této brožury, se dá za plánované změny považovat zvýšení srozumitelnosti tabulek a přechod z dvou na tři hodnotící období.

Závěrem lze říci, že hodnocení žákovských kompetencí v té podobě, v jaké je nyní, nelze považovat za dokonalé. Neustále probíhají diskuse, aplikují se poznatky z praxe naší i odjinud. Stejně jako se průběžně pracuje na úpravách ŠVP, adaptuje se neustále i systém hodnocení. Jedině důkladnou a svědomitou prací a kooperací všech učitelů lze dosáhnout kvalitního, spravedlivého, jednoduchého a srozumitelného systému hodnocení žákovských kompetencí. Nezbytným předpokladem je zájem učitelů o změnu a jeho zvnitřnění ve vlastní potřebu tvůrčí změny didaktických, metodických a hodnotících postupů ve výchovně vzdělávacím procesu.

3. HODNOTÍCÍ TABULKY

Jméno a příjmení

Třída:

Ročník:

Název kompetence		Hodnotí učitel	Sebehodnocení žáka	Hodnotí rodič
K učení	Aktivně se zapojuje. Osvojuje si vlastní metody učení. Využívá své poznatky a dovednosti. (Vyhledává radu a podporu pro zlepšení výsledku.)			
K řešení problémů	Rozpozná problém a uvědomuje si nutnost řešení. Vyhledá adekvátní pomoc.			
Komunikativní	Naslouchá druhým. Rozvíjí pasivní i aktivní slovní zásobu v písemném i ústním projevu. Dbá na pravidla slušného chování.			
Sociální a personální	Učí se pracovat ve skupině. Udržuje pořádek. Učí se respektovat ostatní.			
Občanské	Zajímá se o věci kolem sebe. Respektuje odlišnost lidí a jejich hodnot. Zapojuje se do kulturního dění a sportovních aktivit.			
Pracovní	Vytváří si pracovní návyky. Dodržuje domluvená pravidla pro práci. Přispívá k práci skupiny. Práci dokončí.			

Vysvětlivky

	<p>Je samostatný. Vše dobře zvládá.</p>		<p>Je téměř samostatný. Občas potřebuje radu a pomoc.</p>		<p>Ještě se musí zlepšit s pomocí učitele a rodičů. Potřebuje jejich rady a pomoc.</p>
---	--	---	--	---	---

Komentář učitele:

Jméno: třída: datum: školní rok:

HODNOCENÍ KOMPETENCÍ V ČESKÉM JAZYCE A LITERATUŘE

Vytváření vybraných kompetencí průběžně prostupuje celým blokem učiva ČJL – 6 a odráží se v hodnocení jednotlivých výstupů, které z učiva vyplývají. Výstupy jsou hodnoceny prostřednictvím prověrek, testů, diktátů, pravopisných cvičení, slohových prací, literárních záznamů z četby a slovních aktivit v hodinách známkou.

Kompetence jsou hodnoceny ve spolupráci „žák – učitel“ 2x ročně pomocí stupnice:

***A – zvládá plnit samostatně, **B – plní s menší pomocí učitele, *C – zatím nezvládá

Kompetence	Sebehodnocení žáka (A, B, C) *		Hodnocení učitele (A, B, C) *	
vlastní četbou si upevňuje své gramatické dovednosti a snaží se získávat další poznatky z různých oborů				
vypracuje jednoduchý úkol s využitím jiných zdrojů				
zapojuje se aktivně do práce a snaží se hledat další informace v literatuře a médiích				
využívá svých předchozích zkušeností, vědomostí a dovedností				
k vyjádření používá grafických znázornění a symbolických prostředků				
zapojuje se do diskuse, bere v úvahu názory druhých				
při sdělování svých názorů a pocitů druhým jedná tak, aby je neurazil, zdržuje se posměšků				
spolupodílí se na utváření pravidel komunikace mezi učiteli a žáky				
aktivně se podílí na práci ve skupině				
spolupracuje s učitelem, respektuje ho, chová se v souladu se školním řádem				
je zodpovědný za svou domácí přípravu				
učí se respektovat a chránit historické a kulturní dědictví národa				
učí se spravedlnosti, pravdomluvnosti a pracovitosti				
je schopen připravit si a udržovat v pořádku pracovní prostor a pracovní pomůcky				

Otázky pro žáka / žákyni:

V čem se chci zlepšit?		
Jak by mi mohl učitel pomoci?		

Vyjádření a podpis učitele:

--

**Hodnocení klíčových kompetencí za oblast Cizí jazyk (anglický jazyk)
za I. pololetí školního roku 2007/2008
(sebehodnotící část)**

Jméno a příjmení žáka:.....

Třída:.....

Pokyny ke správnému vyplnění:

Tento malý formulář je součástí nového systému hodnocení žáků v souladu s nově zavedeným ŠVP. Vlastní hodnocení žáka je velice důležité pro jeho celkové hodnocení v pololetí i na konci roku. Přistupuj k jeho vyplnění svědomitě a poctivě. Zamysli se, jak se ti určitá věc daří nebo nedaří a podle toho vyplň příslušnou kolonku. Do zvýrazněné části budeš zadávat čísla 1,2,3 nebo 4, přičemž každé číslo má svůj význam, viz legenda. Rozhodně se nejedná o známky!!! Až dokončíš hodnocení, vyplň ještě části „Co se mi podařilo“ a „V čem bych se měl(a) zlepšit“ – tam můžeš vše svými slovy popsat. Uvědom si, že se jedná pouze o tvé vlastní hodnocení!

Legenda

číslo:	význam:
1	zatím neumím
2	potřebuji pomoc od učitele
3	zvládám skoro vždy
4	zvládám vždy a bez pomoci

	jednotlivé schopnosti	vlastní hodnocení
Kompetence k učení	rozumím výrazům, které při hodině používáme	
	vypracuji jednoduchý úkol s využitím různých zdrojů (slovníky, internet, časopisy, apod.)	
	to, co se naučím v cizím jazyce, používám i v jiných předmětech	
Kompetence k řešení problémů	nebojím se radit s lidmi ze svého okolí	
	rozpoznám, zda jsem se již s podobným problémem setkal(a)	
	umím se samostatně rozhodnout, když řeším nějaký problém	
Kompetence komunikativní	rozvíjím svoji slovní zásobu - používám slovíčka, která se učím	
	vyhledávám informace z různých zdrojů, následně s nimi pracuji	
	vyslechnu druhého, když něco říká	
Kompetence sociální a personální	dodržuji termín úkolu a domluvená pravidla	
	učím se pracovat ve skupině a respektuji názory ostatních	
	chápu, kdo má jakou úlohu ve skupině	
Kompetence občanské	uvědomuji si svá práva a povinnosti vzhledem k mému věku	
Kompetence pracovní	odměnu za práci chápu jako motivaci k dalšímu snažení	
	podílím se na vytváření projektů	
	aktivně přispívám k práci skupiny i celé třídy	

Co se mi povedlo:

V čem bych se měl(a) zlepšit:

Jméno:

Třída:

Šk.rok:

Hodnocení kompetencí v AJ za I. pololetí 6.roč		Hodnocení učitelem (číselné)	Hodnocení učitelem (slovní)	Sebehodnocení žáka (číselné)	Sebehodnocení žáka (slovní)	Průměrná úspěšnost (min 1, max 4)	Míra plnění kompetencí v %
Kompetence k učení	rozumí užívaným termínům a symbolům	2	nutná velká dopomoc	3	zvládnou skoro vždy	2,3	73,61
	vypracuje jednoduchý úkol s využitím jiných zdrojů	1	nezvládá	4	zvládám vždy a bez pomoci		
	využívá své poznatky a dovednosti i v jiných předmětech	3	s menší dopomocí	1	zatím neumím		
Kompetence k řešení problémů	nebojí se radit s lidmi ze svého okolí	4	plní samostatně	4	zvládám vždy a bez pomoci	2,7	
	rozpozná, zda se již s podobným problémem setkal	1	nezvládá	3	zvládnou skoro vždy		
	přijímá rozhodnutí vedoucí k vyřešení problému	2	nutná velká dopomoc	2	potřebuji pomoc učitele		
Kompetence komunikativní	rozvíjí svojí aktivní i pasivní sl. Zásobu	3	s menší dopomocí	3	zvládnou skoro vždy	3,2	
	vyhledává informace z různých zdrojů, následně s nimi pracuje	4	plní samostatně	4	zvládám vždy a bez pomoci		
	vyslechne druhého	1	nezvládá	4	zvládám vždy a bez pomoci		
Kompetence sociální a personální	dodržuje termín úkolu a domluvená pravidla	2	nutná velká dopomoc	4	zvládám vždy a bez pomoci	3,5	
	učí se pracovat ve skupině a respektuje názory ostatních	3	s menší dopomocí	4	zvládám vždy a bez pomoci		
	chápe role ve skupině	4	plní samostatně	4	zvládám vždy a bez pomoci		
Kompetence občanské	uvědomuje si svá práva a povinnosti vzhledem k věku	1	nezvládá	4	zvládám vždy a bez pomoci	2,5	
Kompetence pracovní	odměnu za práci chápe jako motivaci	2	nutná velká dopomoc	4	zvládám vždy a bez pomoci	3,5	
	podílí se na vytváření projektů	3	s menší dopomocí	4	zvládám vždy a bez pomoci		
	aktivně přispívá k práci skupiny i společnosti	4	plní samostatně	4	zvládám vždy a bez pomoci		

Případné slovní vyjádření učitele:

Podpis učitele:.....

Podpis zákonného zástupce:.....

Jméno:

třída:

školní rok:2007–2008

HODNOCENÍ KOMPETENCÍ V DĚJEPÍSE A ZEMĚPÍSE

Vytváření vybraných kompetencí průběžně prostupuje celým blokem učiva D a Z – 6 a odráží se v hodnocení jednotlivých výstupů, které z učiva vyplývají. Výstupy jsou hodnoceny prostřednictvím prověrek, testů, samostatných prací

Kompetence jsou hodnoceny ve spolupráci „žák – učitel“ 2x ročně pomocí stupnice:

A – zvládá plnit samostatně, B – plní s menší pomocí učitele, C – zatím nezvládá

Kompetence	Sebehodnocení žáka (A, B, C)		Hodnocení učitele (A, B, C)	
	1.pol.	2.pol.	1.pol.	2.pol.
osvojování si obecně užívaných termínů, symbolů a znaků				
ústní projev je ucelený a srozumitelný				
aktivní podíl na práci ve skupině				
spolupráce s učitelem, respektování učitele				
zodpovědnost za svou domácí přípravu				
schopnost připravit si a udržovat v pořádku pracovní prostor a pracovní pomůcky tak, aby byla zajištěna jejich funkčnost				

	1. pololetí	2. pololetí
Co se mi povedlo:		
V čem se chci zlepšit?		

Eventuální vyjádření učitele:

1.pol.	datum:	podpis žáka:	podpis učitele:
2.pol.	datum:	podpis žáka:	podpis učitele:

Jméno:

třída:

školní rok:2007–2008

HODNOCENÍ KOMPETENCÍ V INFORMATICE

Vytváření vybraných kompetencí průběžně prostupuje celým blokem učiva IKT– 6 a odráží se v hodnocení jednotlivých výstupů, které z učiva vyplývají. Výstupy jsou hodnoceny prostřednictvím samostatných prací, testů

Kompetence jsou hodnoceny ve spolupráci „žák – učitel“ 2x ročně pomocí stupnice:

A – zvládá plnit samostatně, B – plní s menší pomocí učitele, C – zatím nezvládá

Kompetence	Sebehodnocení žáka (A, B, C)		Hodnocení učitele (A, B, C)	
	1. pol.	2. pol.	1. pol.	2. pol.
porozumění užívaným termínům a symbolům				
praktické ověřování správnosti řešení				
schopnost připravit si a udržovat v pořádku pracovní prostor a pracovní pomůcky tak, aby byla zajištěna jejich funkčnost				
spolupráce s učitelem, respektování učitele				

	1. pololetí	2. pololetí
Co se mi povedlo:		
V čem se chci zlepšit?		

Eventuální vyjádření učitele:

1.pol.	datum:	podpis žáka:	podpis učitele:
2.pol.	datum:	podpis žáka:	podpis učitele:

Jméno:

třída:

datum:

školní rok:

1) HODNOCENÍ KOMPETENCÍ V MATEMATICE I. pololetí

Vytváření vybraných kompetencí průběžně postupuje celým blokem učiva M-6 a odráží se v hodnocení jednotlivých výstupů, které z učiva vyplývají. Výstupy jsou hodnoceny prostřednictvím písemných testů, souhrnných písemných prací, známkou, bod, nebo slovně ohodnocenou aktivitou v hodině, ohodnocením skupinové práce, práce na projektu atd. Kompetence jsou hodnoceny ve spolupráci „žák – učitel“ 2x ročně.

A – zvládá plnit samostatně, B – plní s menší pomocí učitele, C – zatím nezvládá

Kompetence	Sebehodnocení žáka (A, B, C)	Hodnocení učitele (A, B, C)
ověřuje prakticky správnost řešení		
k vyjádření používá grafických znázornění a symbolů		
pracuje podle určených pravidel spolupráce		
spolupracuje s učitelem, respektuje ho		
připravuje si a udržuje v pořádku pracovní prostor a pracovní pomůcky		
je zodpovědný za svou domácí přípravu		

2) Otázky pro žáka / žákyni:

V čem se chci zlepšit?	
Jak by mi mohl učitel pomoci?	

3) Vyjádření a podpis učitele:

--

4) Podpis rodičů:

Jméno:

třída:

datum:

školní rok:

1) HODNOCENÍ KOMPETENCÍ V MATEMATICE II. pol.

Vytváření vybraných kompetencí průběžně postupuje celým blokem učiva M-6 a odráží se v hodnocení jednotlivých výstupů, které z učiva vyplývají. Výstupy jsou hodnoceny prostřednictvím písemných testů, souhrnných písemných prací, známkou, body, nebo slovně ohodnocenou aktivitou v hodině, ohodnocením skupinové práce, práce na projektu atd. Kompetence jsou hodnoceny ve spolupráci „žák – učitel“ 2x ročně.

A – zvládá plnit samostatně, B – plní s menší pomocí učitele, C – zatím nezvládá

Kompetence	Sebehodnocení žáka (A,B,C)	Hodnocení učitele (A,B,C)
ověřuje prakticky správnost řešení		
využívá svých předchozích zkušeností		
k vyjádření používá grafických znázornění a symbolů		
pracuje podle určených pravidel spolupráce		
spolupracuje s učitelem, respektuje ho		
připravuje si a udržuje v pořádku pracovní prostor a pracovní pomůcky		
podílí se na vytváření projektů		
je zodpovědný za svou domácí přípravu		

2) Otázky pro žáka / žákyni:

V čem se chci zlepšit?	
Jak by mi mohl učitel pomoci?	

3) Vyjádření a podpis učitele:

--

4) Podpis rodičů:

Jméno:

třída:

datum:

školní rok:

1) HODNOCENÍ KOMPETENCÍ VE FYZICE I. pol.

Vytváření vybraných kompetencí průběžně postupuje celým blokem učiva F-6 a odráží se v hodnocení jednotlivých výstupů, které z učiva vyplývají. Výstupy jsou hodnoceny prostřednictvím písemných testů, známkou, body, nebo slovně ohodnocenou aktivitou v hodině, ohodnocením skupinové práce, práce na projektu atd.

Kompetence jsou hodnoceny ve spolupráci „žák – učitel“ 2x ročně.

A – zvládá plnit samostatně, B – plní s menší pomocí učitele, C – zatím nezvládá

Kompetence	Sebehodnocení žáka (A, B, C)	Hodnocení učitele (A, B, C)
osvojuje si obecně užívané termíny, symboly a znaky		
zapojuje se do diskuse, bere v úvahu názory druhých		
pracuje podle určených pravidel spolupráce		
spolupracuje s učitelem, respektuje ho		
je zodpovědný za svou domácí přípravu		
připravuje si a udržuje v pořádku pracovní prostor a pracovní pomůcky		

2) Otázky pro žáka / žákyni:

V čem se chci zlepšit?	
Jak by mi mohl učitel pomoci?	

3) Vyjádření a podpis učitele:

--

4) Podpis rodičů:

Jméno:

třída:

datum:

školní rok:

1) HODNOCENÍ KOMPETENCÍ VE FYZICE II. pol.

Vytváření vybraných kompetencí průběžně postupuje celým blokem učiva F-6 a odráží se v hodnocení jednotlivých výstupů, které z učiva vyplývají. Výstupy jsou hodnoceny prostřednictvím písemných testů, známkou, body, nebo slovně ohodnocenou aktivitou v hodině, ohodnocením skupinové práce, práce na projektu atd. Kompetence jsou hodnoceny ve spolupráci „žák – učitel“ 2x ročně.

A – zvládá plnit samostatně, B – plní s menší pomocí učitele, C – zatím nezvládá

Kompetence	Sebehodnocení žáka (A, B, C)	Hodnocení učitele (A, B, C)
osvojuje si obecně užívané termíny, symboly a znaky		
vyhledává a třídí data a informace (tabulky, grafy, internet atd.)		
provádí jednoduché pokusy		
zapojuje se do diskuse, bere v úvahu názory druhých		
pracuje podle určených pravidel spolupráce		
spolupracuje s učitelem, respektuje ho		
je zodpovědný za svou domácí přípravu		
připravuje si a udržuje v pořádku pracovní prostor a pracovní pomůcky		
je schopen použít osvojené poznatky v praxi		
podílí se na vytváření projektů		

2) Otázky pro žáka / žáky:

V čem se chci zlepšit?	
Jak by mi mohl učitel pomoci?	

3) Vyjádření a podpis učitele:

--

4) Podpis rodičů:

Jméno:

třída:

školní rok:

HODNOCENÍ KOMPETENCÍ V PŘÍRODOPISU

A – zvládá plnit samostatně, B – plní s menší pomocí učitele, C – zatím nezvládá

	1. pololetí	2. pololetí	1. pololetí	2. pololetí
Kompetence	Sebehodnocení žáka (A, B, C)		Hodnocení učitele (A, B, C)	
Využívá různé informační zdroje				
Zapojuje se do diskuse, bere v úvahu názory druhých				
Podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, je ohleduplný ke spolužákům a dospělým				
Je zodpovědný za svou domácí přípravu				
Podílí se na vytváření projektů				

Otázky pro žáka / žákyni:

	1. pololetí	2. pololetí
V čem se chci zlepšit?		
Co se mi povedlo?		

Vyjádření učitele:

1.pololetí	Datum:	Podpis žáka:	Podpis učitele:
2.pololetí	Datum:	Podpis žáka:	Podpis učitele:

Podpis rodičů:

Podpis rodičů:

Jméno:třída: datum: školní rok:

HODNOCENÍ KOMPETENCÍ VÝCHOVA K OBČANSTVÍ A KE ZDRAVÍ - 6. ročník

Vytváření vybraných kompetencí u žáka průběžně prostupuje celým blokem učiva VOZ – 6 a odráží se v hodnocení jednotlivých výstupů, které z učiva vyplývají. Výstupy jsou hodnoceny prostřednictvím portfolia žáka, slovním ohodnocením aktivity žáka při hodině a při práci ve skupině.

Kompetence jsou hodnoceny ve spolupráci „žák – učitel“ 2x ročně pomocí stupnice:

***A – zvládá plnit samostatně, **B – plní s menší pomocí učitele, *C – zatím nezvládá

Kompetence	Sebehodnocení žáka (A, B, C) *		Hodnocení učitele (A, B, C) *	
rozumí užívaným termínům a symbolům				
využívá informací z různých zdrojů při řešení problémů				
přemýšlí o příčinách problémů				
využívá svých předchozích zkušeností, vědomostí a dovedností				
rozlišuje, co chce sdělit, v jaké situaci a komu				
různými způsoby vyjádří své názory, pocity, myšlenky				
spolupodílí se na utváření pravidel komunikace mezi žáky a učiteli				
podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, je ohleduplný ke spolužákům a dospělým				
pojmenuje své emoce v daném okamžiku, omluví se při jejich nezvládnutí ve skupině				
při nezdaru nebo potížích neshazuje vinu na druhé				
spolupracuje s učitelem, respektuje ho				
uvědomuje si nutnost vzájemné úcty v mezilidských vztazích, neopovrhne práci druhých				
chápe povinnost odmítat fyzické a psychické násilí, pozná kruté zacházení				
je si vědom národní příslušnosti				
respektuje základní lidská práva a povinnosti, uvědomuje si svá práva a povinnosti ve škole i mimo ni				
učí se spravedlnosti, pravdomluvnosti, odvaze a pílí				

Otázky pro žáka / žákyni:

V čem se chci zlepšit?		
Jak by mi mohl učitel pomoci?		

Vyjádření a podpis učitele:

--

**Hodnocení klíčových kompetencí oblasti Člověk a svět práce (Praktické činnosti)
za I. pololetí školního roku 2007/2008**

Jméno a příjmení žáka:.....

Třída:.....

Pokyny ke správnému vyplnění:

Tento malý formulář je součástí nového systému hodnocení žáků v souladu s nově zavedeným ŠVP. Vlastní hodnocení žáka je velice důležité pro jeho celkové hodnocení v pololetí i na konci roku. Přistupuj k jeho vyplnění svědomitě a poctivě. Zamysli se, jak se ti určitá věc daří nebo nedaří a podle toho vyplň příslušnou kolonku. Do zvýrazněné části budeš zadávat čísla 1,2,3 nebo 4, přičemž každé číslo má svůj význam (viz legenda). Rozhodně se nejedná o známky!!! Až dokončíš hodnocení, vyplň ještě části „Co se mi podařilo“ a „V čem bych se měl(a) zlepšit“ – tam můžeš vše svými slovy popsat. Uvědom si, že se jedná pouze o tvé vlastní hodnocení!

Legenda

číslo:	význam:
1	zatím neumím
2	potřebuji pomoc od učitele
3	zvládnou skoro vždy
4	zvládám sám(a)

	Jednotlivé schopnosti	Hodnocení vlastní	Hodnocení učitele
Kompetence k řešení problémů	dokáže poskytnout PP s ohledem na věk a své možnosti a zná základní pravidla bezpečnosti práce		
Kompetence komunikativní	spolupodílí se na utváření pravidel komunikace mezi učiteli a žáky		
Kompetence soc. a personální	dokáže požádat o pomoc a také ji poskytnout		
Kompetence občanská	uvědomuje si své školní povinnosti		
Kompetence pracovní	je schopen připravit si a udržovat v pořádku své pracovní místo a nářadí, popř pomůcky		

Co se mi během pololetí povedlo :

.....

.....

.....

.....

Hodnocení: Člověk a zdraví

Jméno:	Třída:	šk.r. 2007/08			
<i>plním vždy = A</i>					
<i>snažím se = B</i>					
<i>zatím se mi nedaří = C</i>					
		sebehodnocení		hodnocení učitelem	
		1.pololetí	2.pololetí	1.pololetí	2.pololetí
Chápe význam pohybu pro zdraví					
Je cílevědomý a houževnatý v případě obtíží					
Reaguje na smluvené signály a gesta					
Je schopen spolupráce v družstvu					
Poskytne pomoc v případě potřeby nebo o ni požádá					
Aktivně se zapojuje do sportovních aktivit					
Ctí a dodržuje zásady fair play					
Co se mi povedlo za 1. pololetí:					
Co se mi povedlo za 2. pololetí:					
V čem se chci zlepšit za 1. pololetí:					
V čem se chci zlepšit za 2. pololetí:					
Připomínky učitele za 1. pololetí:					
Připomínky učitele za 2. pololetí:					

Podpis rodičů:	1. pololetí	2. pololetí

Hodnocení klíčových kompetencí za oblast Člověk a umění (Hudební výchova) za I. pololetí školního roku 2007/2008

Jméno a příjmení žáka:

Třída:

Legenda

písmeno:	význam:
A	zvládám vždy a bez pomoci
B	zvládám skoro vždy
C	potřebuji pomoc od učitele
D	zatím nezvládám

Kompetence	jednotlivé schopnosti	vlastní hodnocení	hodnocení učitele
k učení	propojuji nové poznatky s předešlými zkušenostmi		
	vybírám způsoby, jak získat poznatky o vývoji umění		
k řešení problémů	umím vyhledat informace z oblasti umění a zpracovat je		
	rozpoznám, zda jsem se již s podobným problémem setkal(a)		
komunikativní	kultivovaným způsobem obhajuji svůj názor		
	vyslechnu druhého, když něco říká		
sociální a personální	dodržuji termín úkolu a domluvená pravidla		
	učím se přijímat jedinečnost a odlišnost ostatních		
občanské	projevují pozitivní postoj k umění		
	uvědomuji si své školní povinnosti		
pracovní	využívám znalostí z oblasti umění pro rozvoj vlastní osoby		

Co se mi povedlo:

V čem bych se měl(a) zlepšit:

Eventuální vyjádření učitele:

Podpis rodičů:

**Hodnocení klíčových kompetencí za oblast
Cizí jazyk (německý jazyk) za I. pololetí
školního roku 2007/2008**

Jméno a příjmení žáka:.....

Třída:.....

Pokyny ke správnému vyplnění:

Tento malý formulář je součástí nového systému hodnocení žáků v souladu s nově zavedeným ŠVP. Vlastní hodnocení žáka je velice důležité pro jeho celkové hodnocení v pololetí i na konci roku. Přístupuj k jeho vyplnění svědomitě a poctivě. Zamysli se, jak se ti určitá věc daří nebo nedaří a podle toho vyplň příslušnou kolonku. Do zvýrazněné části budeš zadávat čísla 1,2,3 nebo 4, přičemž každé číslo má svůj význam (viz legenda) . Rozhodně se nejedná o známky!!! Až dokončíš hodnocení, vyplň ještě části „Co se mi podařilo“ a „V čem bych se měl(a) zlepšit“ – tam můžeš vše svými slovy popsat. Uvědom si, že se jedná pouze o tvé vlastní hodnocení!

Legenda

číslo:	význam:
1	zatím neumím
2	potřebuji pomoc od učitele
3	zvládnou skoro vždy
4	zvládám sám(a)

	Jednotlivé schopnosti	Hodnocení vlastní	Hodnocení učitele
Kompetence k učení	rozumím výrazům, které při hodině používáme		
	vypracuji jednoduchý úkol s využitím různých zdrojů (slovníky, internet, časopisy, apod.)		
	to, co se naučím v cizím jazyce, používám i v jiných předmětech		
Kompetence k řešení problémů	nebojím se radit s lidmi ze svého okolí		
	rozpoznám, zda se již s podobným problémem setkal		
	umím se samostatně rozhodnout, když řeším nějaký problém		
Kompetence komunikativní	rozvíjím svojí slovní zásobu - používám slovíčka, která se učím		
	vyhledávám informace z různých zdrojů, následně s nimi pracuji		
	vyhlechnu druhého, když něco říká		
Kompetence sociální a personální	dodržuji termín úkolu a domluvená pravidla		
	učím se pracovat ve skupině a respektuji názory ostatních		
	chápu, kdo má jakou úlohu ve skupině		
Kompetence občanské	uvědomuji si svá práva a povinnosti vzhledem k mému věku		
Kompetence pracovní	odměnu za práci chápu jako motivaci k dalšímu snažení		
	podílím se na vytváření projektů		
	aktivně přispívám k práci skupiny i celé třídy		

Co se mi během pololetí povedlo :

.....

.....

.....

.....

Jméno:

třída:

datum:

školní rok:

HODNOCENÍ KOMPETENCÍ VE VÝTVARNÉ VÝCHOVĚ

Vytváření vybraných kompetencí průběžně prostupuje celým blokem učiva VÝTVARNÉ VÝCHOVY a odráží se v hodnocení jednotlivých výstupů, které z učiva vyplývají. Výstupy jsou hodnoceny prostřednictvím samostatných a skupinových výtvarných prací žáků.

Jednotlivé kompetence jsou hodnoceny ve spolupráci „žák – učitel“ 1x až 2x ročně pomocí stupnice:

A – zvládá plnit samostatně, B – plní s menší pomocí učitele, C – zatím nezvládá

Kompetence	Sebehodnocení žáka (A, B, C)		Hodnocení učitele (A, B, C)	
	1. pol.	2. pol.	1. pol.	2. pol.
Porovnává své dosažené výsledky	-----		-----	
Samostatně i v týmu experimentuje a navrhuje				
Uvědomí si vlastní chybu a zjistí její příčinu, hledá a nalézá způsoby její nápravy				
Využívá výpočetní techniky, aplikačního i výukového software (např. interaktivní tabuli)				
Nebojí se samostatně řešit problémy				
Umí vyhledávat informace z oblasti výtvarného umění a zpracovat je (např.z období pravěku a starověku)				
Různými výtvarnými způsoby vyjádří své názory, pocity a myšlenky				
Spolupracuje s učitelem, respektuje ho				
Spolupracuje ve skupině spolu s učitelem a ostatními žáky, aktivně ovlivňuje výtvarný projev				
Zdržuje se posměšků nebo opovržením nad prací druhých				
Dle svých možností reprezentuje školu				
Je schopen připravit si a udržovat v pořádku pracovní prostor a pracovní pomůcky tak, aby byla zajištěn jejich funkčnost.				

Otázky pro žáka / žákyni:

1. pol.

2. pol.

V čem se chci zlepšit?		
Jak by mi mohl učitel pomoci?		

Vyjádření a podpis učitele:

--

Jméno:

třída:

datum:

školní rok:

HODNOCENÍ KOMPETENCÍ VE VÝTVARNÝCH ČINNOSTECH

Vytváření vybraných kompetencí průběžně prostupuje celým blokem učiva VÝTVARNÉ VÝCHOVY a odráží se v hodnocení jednotlivých výstupů, které z učiva vyplývají. Výstupy jsou hodnoceny prostřednictvím samostatných a skupinových výtvarných prací žáků.

Jednotlivé kompetence jsou hodnoceny ve spolupráci „žák – učitel“ 1x až 2x ročně pomocí stupnice:

A – zvládá plnit samostatně, B – plní s menší pomocí učitele, C – zatím nezvládá

Kompetence	Sebehodnocení žáka (A, B, C)		Hodnocení učitele (A, B, C)	
	1. pol.	2. pol.	1. pol.	2. pol.
Porovnává dosažené výsledky	-----		-----	
Samostatně i v týmu experimentuje a navrhuje				
Zúčastňuje se různých soutěží	-----		-----	
Respektuje požadavky životního prostředí, chrání přírodu a uvědomuje si, že jsme její součástí				
Pomocí informačních technologií prezentuje výsledky své nebo skupinové práce				
Různými způsoby vyjádří své názory, pocity a myšlenky				
Zapojuje se do diskuse, bere v úvahu názory druhých				
Podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, je ohleduplný ke spolužákům a dospělým				
Spolupracuje s učitelem, respektuje ho				
Dle svých možností reprezentuje školu				
Projevuje pozitivní postoj k umění				
Podílí se na vytváření projektů				

Otázky pro žáka / žákyni:

1. pol.

2. pol.

V čem se chci zlepšit?		
Jak by mi mohl učitel pomoci?		

Vyjádření a podpis učitele:

--

4. VÝZKUM PŘÍSTUPU RODIČŮ K HODNOCENÍ ŽÁKOVSKÝCH KOMPETENCÍ

Úvodem

V souvislosti s implementací nového pojetí vzdělávání do každodenní pedagogické praxe vyvstala celá řada očekávaných i neočekávaných komplikací. Od prvotních nedorozumění ve smyslu významu a relevance zavádění nové koncepce, přes časté konflikty při tvoření školního vzdělávacího programu (ŠVP), až po těžkosti s jeho realizací, stále se potýkáme s většími i menšími problémy. Nezřídka kdy propadáme beznaději a při otázkách na podstatu svého konání se cítíme být nejistí. Často se nám stává, že ani odborníci na slovo vzatí, odborníci z ministerstva, výzkumných ústavů i pilotních škol si sami nevědí rady, nedokáží nám pomoci a fundovaně poradit, jak se zachovat, jak udělat to či ono, aby to bylo v souladu se zákonem i s obecnými pravidly logiky a spravedlnosti.

Hodnocení je ve své podstatě stěžejním bodem celé koncepce vzdělávání nejen na základních školách. Žáky můžeme dovést k poznání, ukázat jim cestu, říci jim jak pracovat a jak docílit požadovaných výstupů – to všechno umíme. Tím naše práce ale nekončí, nelze vzdělávat, budovat bez občasného ohlédnutí se, kontroly, zpětné vazby. Se změnou výuky se nutně musela dostavit i změna v systému hodnocení, kdy známka přestává být dostačující a svým malým záběrem je příliš svazující a neodpovídající realitě. Hodnotíme to, jak žáci dokáží své nabyté znalosti aplikovat v praxi. Hovoříme o dovednostech – kompetencích, které ve svém komplexu postihují celou osobnost žáka ve všech oblastech lidského vědění a konání. Nehodnotíme konkrétní ukazatele, nehodnotíme to, jestli žák z paměti odříká encyklopedické informace, nehodnotíme žáka za to, jak dokonale dokáže reprodukovat učební látku podanou učitelem nebo přečtenou v knize. Hodnotíme schopnost žáka se získanými vědomostmi operovat, zjišťujeme to, jak je žák schopen získané poznatky (návyky, metody) aplikovat v praxi. Není to lehké a potýkáme se s tím všichni. Nevymaníme se z povinnosti hodnotit kompetence, můžeme však naší spoluprací docílit toho, že se to pro nás stane snazší a srozumitelnější, že nám to, lidově řečeno, dá méně práce a přinese více užitku.

Rok práce s hodnocením máme za sebou. Vyvstávají otázky, zda jsme hodnotili správně a spravedlivě, zřetelně a srozumitelně. Nebylo hodnocení žakovských kompetencí zbytečné? Neminulo se účinkem? Rozhodli jsme se udělat menší výzkum mezi rodiči dětí, které se již od loňského roku vzdělávají podle nového ŠVP, jehož součástí je i zcela jiný systém hodnocení. Rodiče a děti – naši potencionální klienti a zákazníci jsou tím pravým zrcadlem, ve kterém můžeme vidět, jak dobře nebo jak špatně si počínáme. Výsledky výzkumu jsou rozpracovány na následujících stranách. Samotnému pojednání o naměřených údajích předchází teoretický úvod s hypotetickým nástínem problematiky. V závěru se pokusím o návrh možných opatření vedoucích k posunu v oblastech, kde by to bylo žádoucí.

Věřím, že následující strany budou pro čtenáře zajímavé, podnětné a inspirující. Zároveň doufám, že celý provedený výzkum bude mít za následek zjednodušení společné práce a možná i zlepšení přístupu učitelského sboru k problematice hodnocení žakovských kompetencí.

1. Základní informace o provedeném výzkumu

Výzkum byl proveden za účelem zjištění zpětné vazby ze strany rodičů. Zajímalo nás, do jaké míry jsou rodiče našich žáků seznámeni s hodnocením, jak mu rozumí, co jim přijde přínosné a co by nejraději změnili. Pochopitelnou součástí výzkumu bylo i zjišťování obecného povědomí o ŠVP a o tom, jak dobře byli rodiče s ním seznámeni, popř. jak dobře rozumí změnám ve výuce v souvislosti s jeho zavedením.

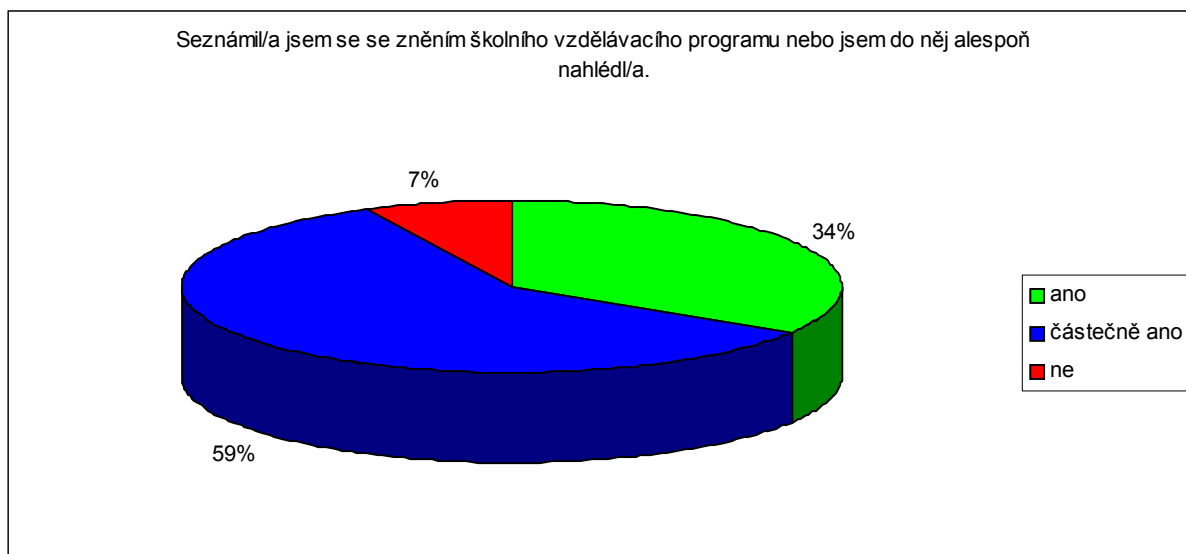
Při zpracování výzkumu jsem vycházel z několika teoretických předpokladů. Prvním byl nízký zájem a informovanost rodičovské veřejnosti. Vycházel jsem z obecného povědomí a přístupu určitých skupin rodičů ke školním záležitostem. Dalším předpokladem byl názor, že hodnocení žákovských kompetencí je některými rodiči považováno za irelevantní, zdržující a složité. Jedním z dalších předpokladů bylo i to, že si rodiče plně neuvědomují význam hodnocení kompetencí a stále přikládají větší význam klasickému hodnocení známkami.

Výzkumným vzorkem byli rodiče žáků ve druhých a sedmých ročnících, tedy v těch, které se již druhým rokem vzdělávají podle ŠVP. Mezi tuto skupinu rodičů byl rozdán dotazník v počtu 112 kusů. Tento dotazník (viz příloha A) obsahoval soubor deseti otázek, přičemž prvních sedm bylo tzv. uzavřených, zbývající tři tzv. polootevřené. Pro zjednodušení následného vyhodnocování byly otázky koncipovány tak, aby bylo možné odpovědi statisticky třídit do rozličných hodnotových stupňů.

Z celkového počtu 112 dotazníků se k předem danému datu navrátilo 70, což činí 62,5% z celkového počtu. Původně se předpokládala vyšší návratnost, přesto i toto číslo zaručuje jistou dávku validity. Distribuce i návratnost dotazníků byla plně v kompetenci třídních učitelek a učitelů. Je nutné podotknout, že počty navracených dotazníků z jednotlivých tříd se markantně liší, není však předmětem výzkumu bádát po důvodech nízké návratnosti dotazníků v některých třídách.

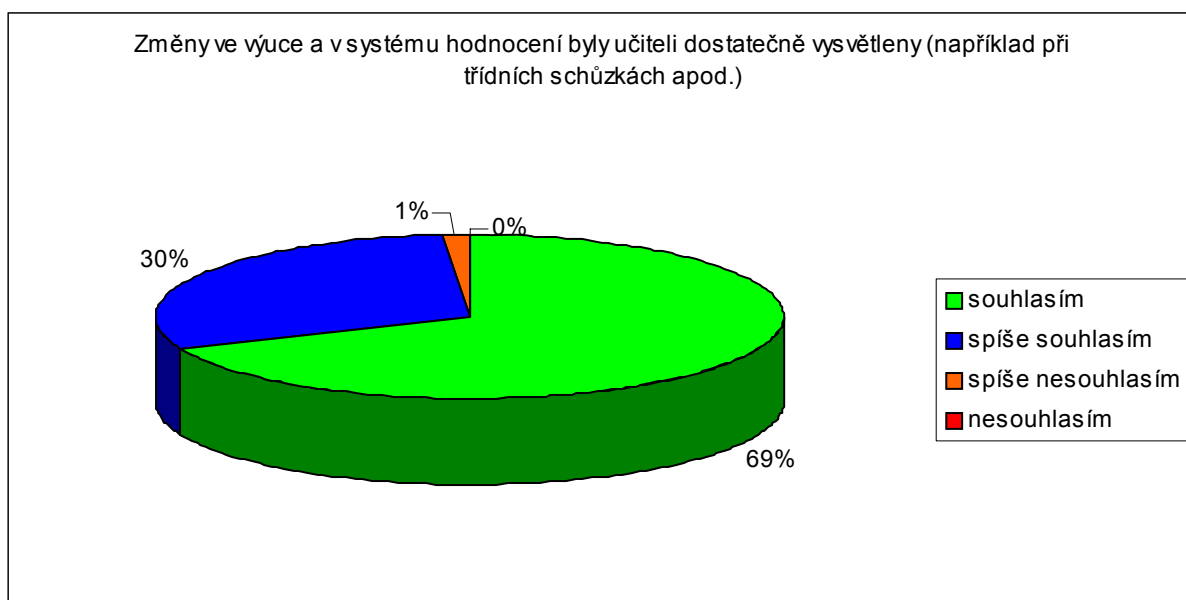
Následující část se bude zabývat podrobným rozkladem jednotlivých položek dotazníku. Pro větší transparentnost jsou údaje zpracovány do grafů. U každého grafu je uveden stručný doplňující popis.

2. Rozpracování jednotlivých otázek z dotazníku

Graf č. 1- otázka č. 1

Z prvního grafu je patrné, že většina z oslovených rodičů se nějakým způsobem seznámila se zněním ŠVP. Jistou pochybnost skýtá otázka, do jaké míry ono seznámení se proběhlo, na jaké úrovni a v jaké kvalitě. Doplnující podotázkou byla forma seznámení se s dokumentem. Ve většině případů se jednalo o internetové stránky školy. Někteří rodiče uváděli třídní schůzku a někteří uvedli, že se ŠVP seznámily samotné děti. O posledním zmíněném lze vést dohady ve smyslu významu takového seznámení se. Pozitivem na výše znázorněných údajích je velice nízký počet rodičů, kteří neprojevíli zájem o učební dokument.

Graf č. 2 – otázka č. 2

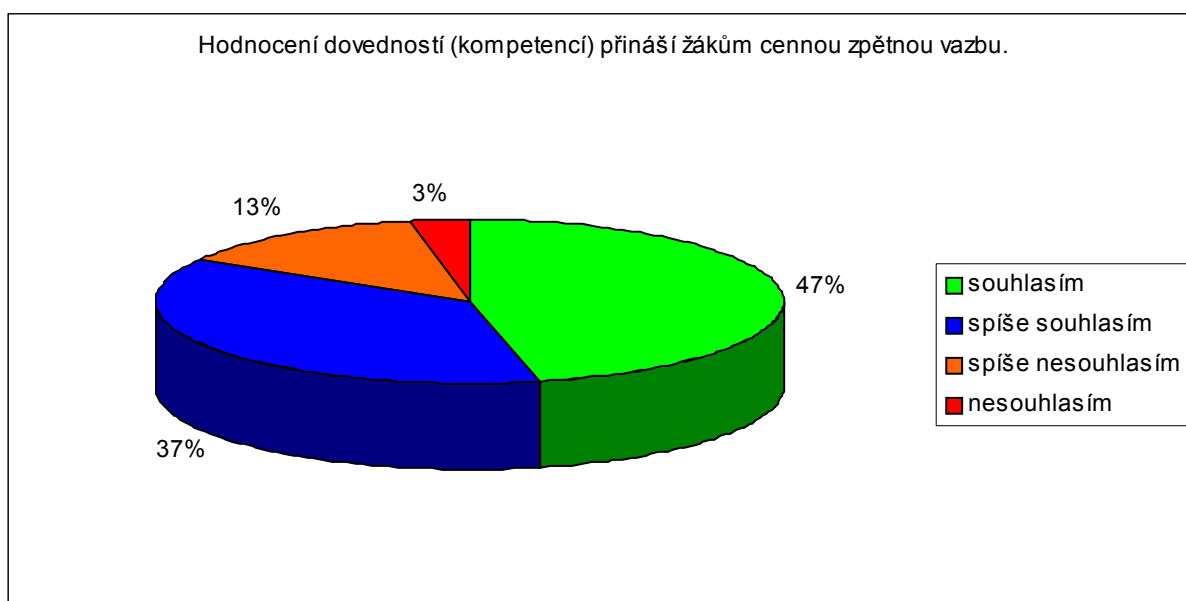
Druhý graf zkoumal to, jak dobře učitelé seznámili rodiče se změnami ve výuce a v hodnocení žákovských kompetencí. Lze s uspokojením konstatovat, že učitelé odvedli v této oblasti vynikající práci. Drtivá většina rodičů se vyjádřila v tom smyslu, že informace byly podány správně a v dostatečně srozumitelné formě.

Mizivé jedno procento rodičů uvedlo opak. Lze se domnívat, že v tomto případě se mohlo jednat o nedorozumění nebo ne zrovna harmonickou komunikaci mezi učiteli a rodiči.

Graf č. 3 – otázka č. 3

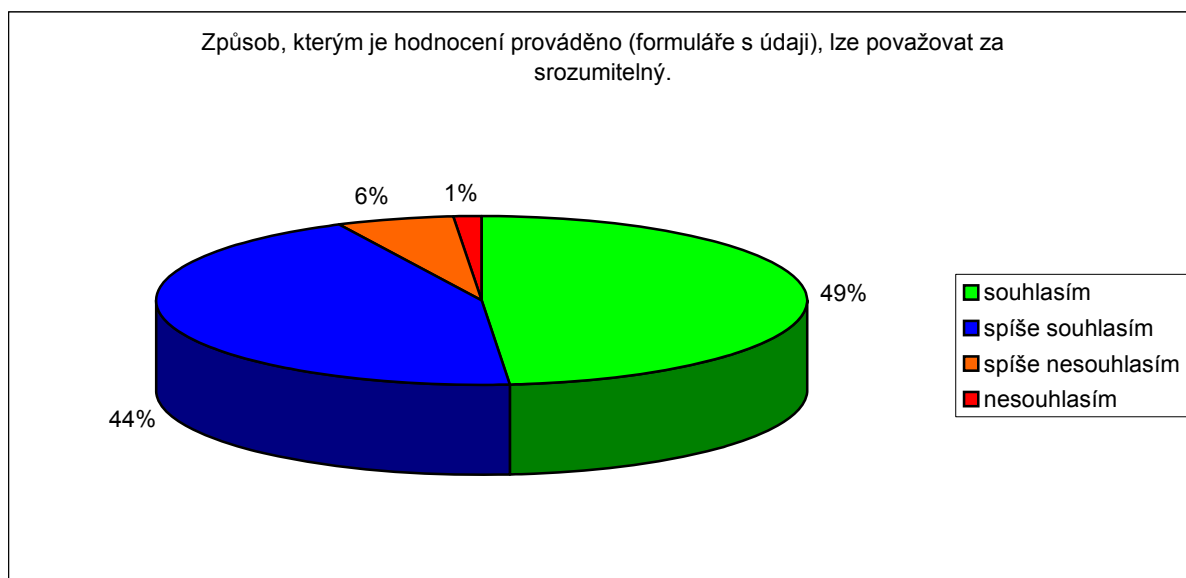
Třetí otázka vycházela z potřeby zjistit, do jaké míry chápou rodiče hodnocení žákovských kompetencí jako důležitou zprávu o celkovém prospěchu svých dětí. I zde se projevuje svědomitá práce vyučujících, kteří mnohdy sami ne zcela přesvědčeni, dokázali vysvětlit žákům i rodičům význam hodnocení. Téměř osmdesát procent rodičů chápe hodnocení kompetencí jako rovnocennou součást klasifikace. Slabá čtvrtina respondentů nespátřuje v hodnocení dovedností jako takových žádný význam.

Graf č. 4 – otázka č. 4

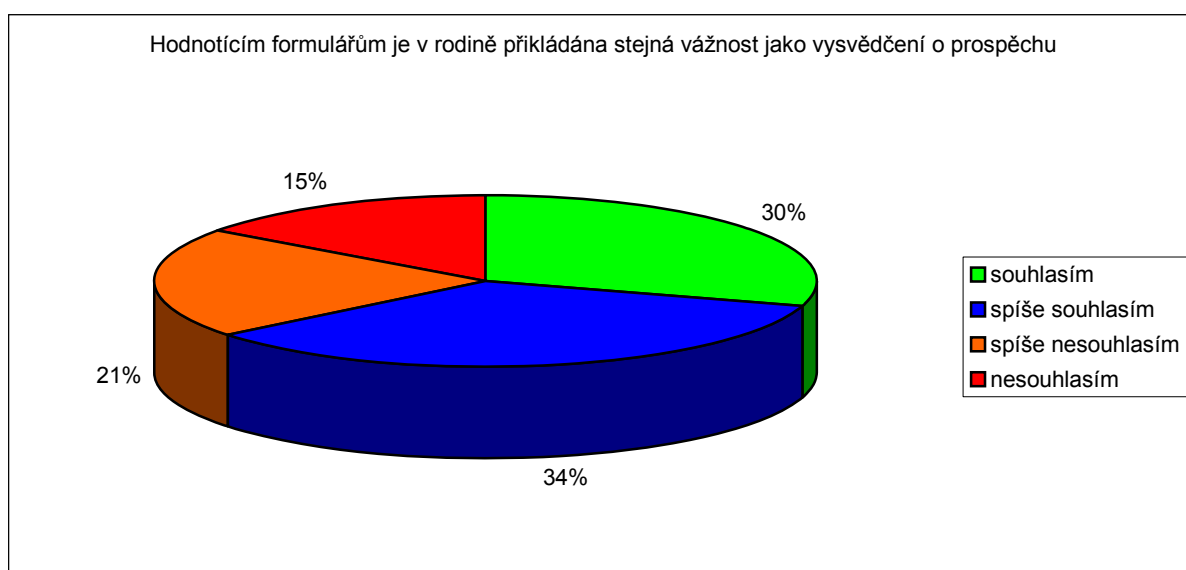
Zpětná vazba pro žáky je nesmírně důležitá. Je přínosné, když mohou svou práci vidět a zhodnotit s odstupem a z více pohledů. Nedílnou součástí oné zpětné vazby je i žákovské sebehodnocení, které umožňuje doposud neaplikovaný způsob práce s dětmi. Učí je sebekritice, autoevaluaci a je motivačním prvkem k osobnímu zlepšení a pro stanovení vlastních osobních cílů.

Velmi pozitivně lze tedy hodnotit fakt, že i sami rodiče chápou hodnocení žákovských kompetencí jako přínos pro žáky. Jak ukazuje graf č. 4, více než osmdesát procent rodičů spatřuje v hodnotících materiálech silný nástroj pro podání zpětné vazby.

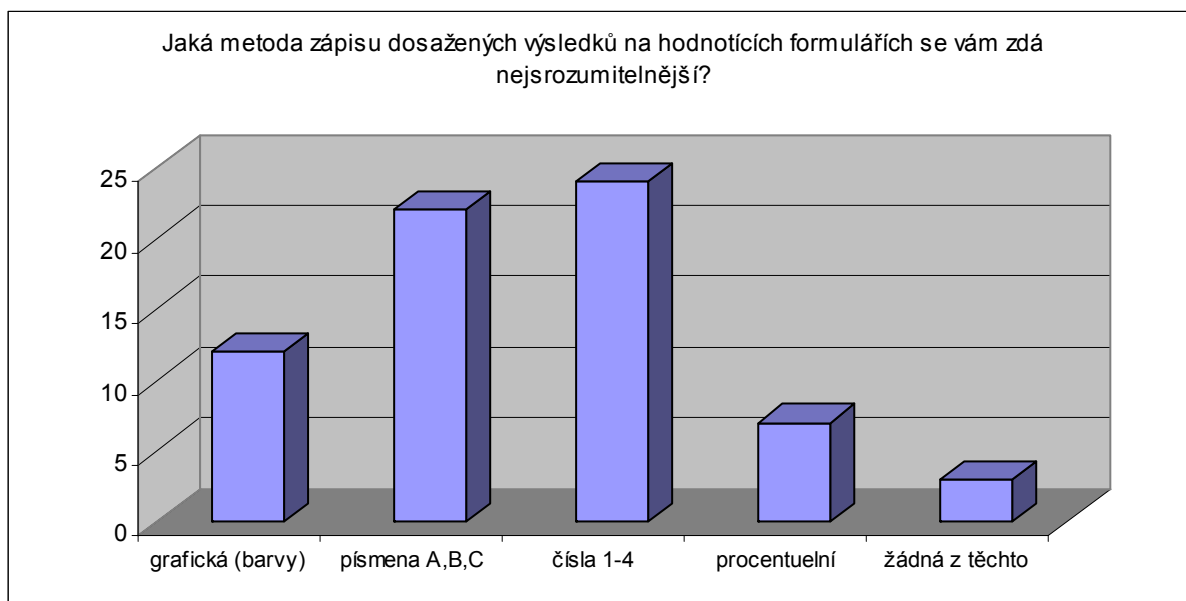
Graf č. 5 – otázka č. 5

Pátá otázka zkoumala, do jaké míry jsou hodnotící formuláře, které dětem vydáváme, srozumitelné. I zde se projevuje ve smyslu pozitivním aktivní přístup učitelů a jejich snaha poskytnout požadované informace v co možná nejpochoptelnější formě. Nutno dodat, že je někdy skutečně obtížné zhotovit materiál, který by vyhovoval široké veřejnosti.

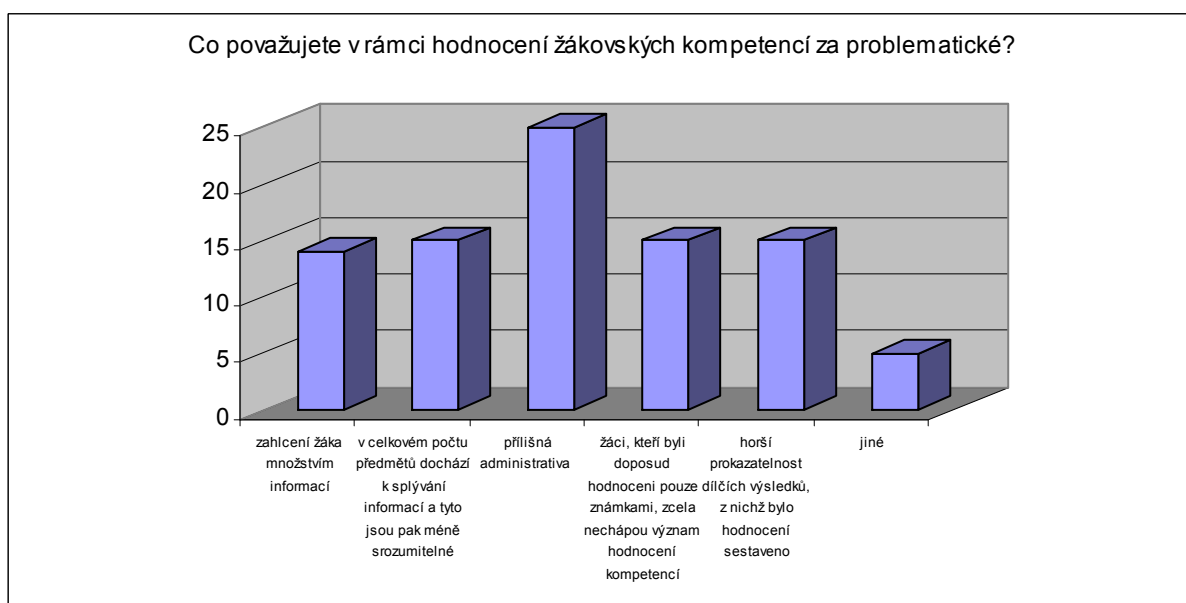
Graf č. 6 – otázka č. 6

Předpokládané údaje pro tento ukazatel vyznívaly poněkud méně příznivě, než se nyní ukazuje. Více než polovina rodičů přisuzuje hodnocení kompetencí stejnou nebo podobnou platnost jako vysvědčení o prospěchu. Na druhou stranu je poměrně dost těch, kteří chápou hodnocení kompetencí jako samoúčelné a v porovnání s vysvědčením o prospěchu jako méně důležité.

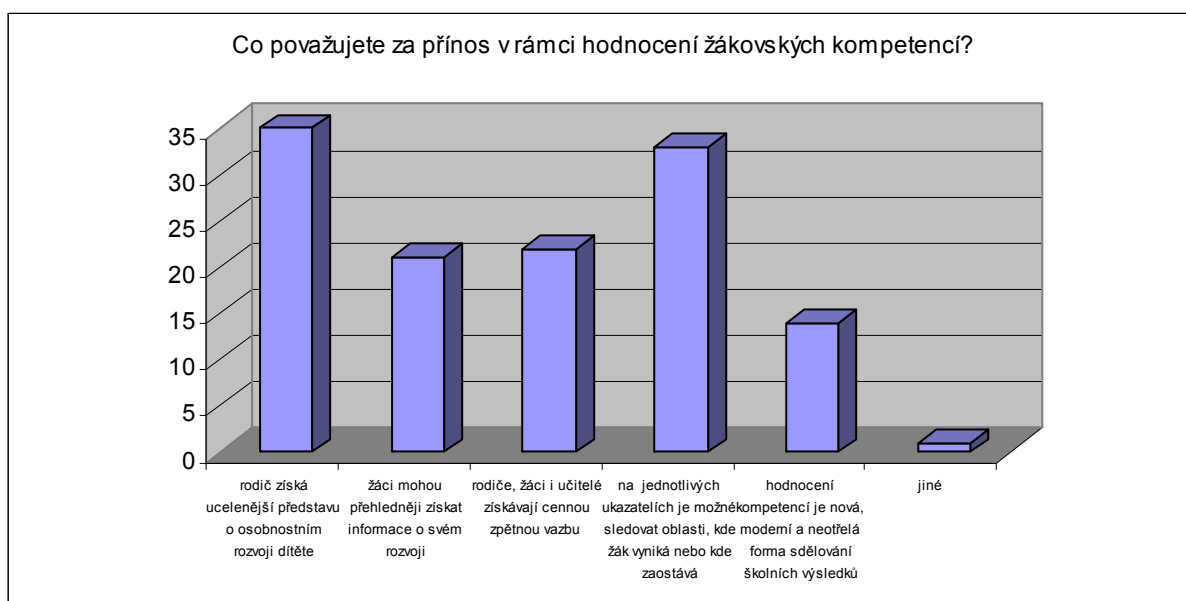
Graf č. 7 – otázka č. 7

Jako velmi zásadní prvek pro srozumitelnost hodnocení se může jevit jeho technická nebo grafická struktura. Dva nejvíce využívané modely se jeví jako nejvíce srozumitelné. Poměrně značná část rodičů vnímá jako nejvhodnější způsob barevné, grafické řešení. Nejlepšího výsledku dosáhlo hodnocení číselné ve škále 1-4 (resp. 4-1). Pravděpodobně je to vyšším rozptylem čtyř myslitelných kategorií oproti třem u písmen A – C. Možným kompromisem by bylo zavedení písmen A-D.

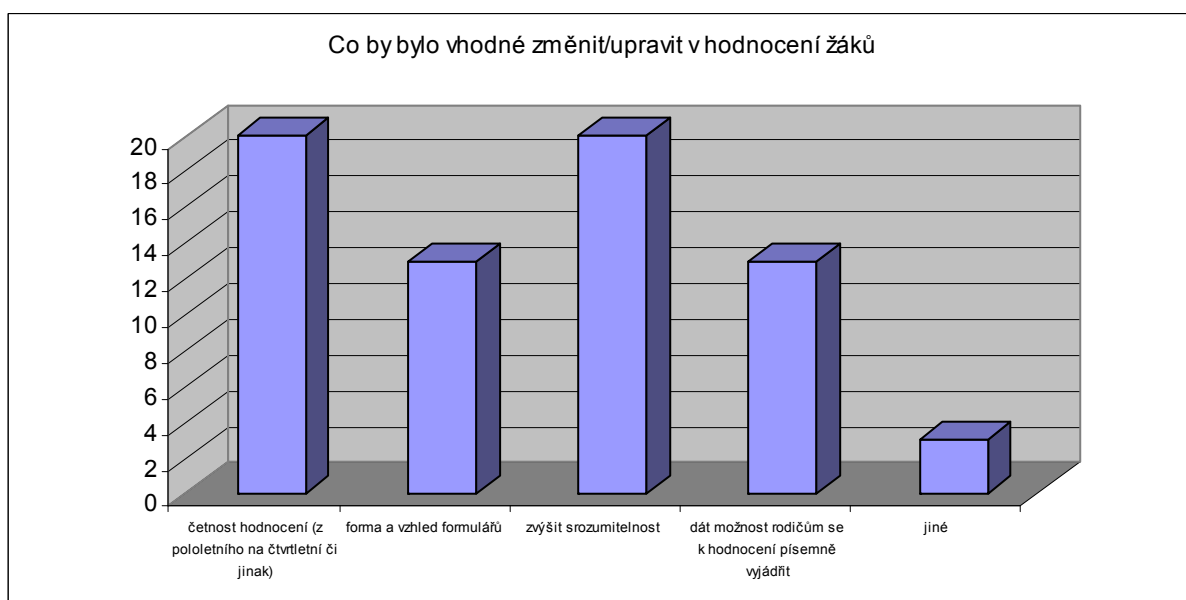
Graf č. 8 – otázka č. 8

Jako největší slabinu hodnocení lze na základě získaných dat považovat přílišnou administrativní náročnost až formalismus. Vytvářejí se další a další dokumenty, které ve svém součtu mnohdy svádí k jisté formalitě a vytváření „papíru pro papír“. V otevřené části otázky mohli rodiče vyjádřit svůj názor na slabé stránky hodnocení. V několika případech se hodnocení jeví jako příliš složité, jako ztráta času nebo jako neobjektivní. Rodiče se vyjadřovali ve smyslu, že nechápou význam hodnocení pro děti ani pro sebe samé.

Graf č. 9 – otázka č. 9

Nejdůležitějším přínosem je to, že rodič díky přehlednému hodnocení může získat ucelenější představu o osobnostním rozvoji dítěte. Na rozdíl od známek, které hodnotí schopnost naučit se učební látku, kompetence udávají hodnotu toho, jak žák dokáže s nabytými vědomostmi operovat. Zároveň možnost sledovat silné a slabé oblasti ve vývoji dítěte se jeví jako velice přínosná. V otevřené části otázky mohli rodiče vyjádřit svůj názor na silné stránky hodnocení. Hlavní myšlenkou v tomto případě bylo kvitování faktu, že se žáci hodnotí i sami v rámci autoevaluačního procesu.

Graf č. 10 – otázka č. 10

Náměty a návrhy pro zlepšení funkce hodnotících formulářů i samotného procesu hodnocení - to bylo téma poslední otázky. Změnit četnost hodnocení ve smyslu jejího zvýšení společně s požadavkem na větší srozumitelnost byly nejčastěji uváděnými body. V otevřené části otázky v několika případech rodiče uvedli, že si přejí hodnocení úplně zrušit a pokračovat dále pouze v linii známek. V jiném případě rodiče uvedli, že není potřeba měnit nic, že jim současný stav vyhovuje.

3. Závěry z dotazníkového šetření

V průběhu zpracovávání získaných dat se postupně odkrývala fakta, která vedla k částečnému popření počátečních hypotéz. První předpoklad, že informovanost rodičů o ŠVP je nízká, se nepotvrdil v předpokládané míře. Faktem zůstává, že většina respondentů se s jeho zněním seznámila částečně a to mnohdy ne zcela standardním způsobem (např. od dětí). Do jaké míry lze považovat podobné způsoby seznámení se s učebním dokumentem za adekvátní, nelze s určitostí říci. Zároveň se nejde ubránit dojmu, že realita je v tomto ohledu poněkud posunutá a celkový výsledek je lehce odlišný ve smyslu posunu z kategorie „částečně ano“ do kategorie „ne“.

Hypotézy o tom, že část rodičovské veřejnosti zcela nevnímá ŠVP a hodnocení kompetencí za důležité popř. mu nepřikládá takovou váhu, se potvrdily. Pravděpodobně se nelze domnívat, že vše, co jsme doposud učinili, se setkává s nadšeným přijetím. Vždy se najde skupina lidí s jiným názorem a postojem. Je to zcela legitimní fakt a neodmyslitelný atribut demokratické společnosti. Není možné nechat se tím odradit od další práce. Jako podpůrný moment lze uvést velké procento rodičů, kteří práci na ŠVP chápou pozitivně a kvitují veškeré inovace ve školství.

4. Návrhy pro další praxi

Prvním a zásadním návrhem je nenechat se ukolébat poměrně dobrými výsledky z provedeného výzkumu. Usnout na vavřínech a v blaženosti svého úspěchu opomenout další práci by v tuto chvíli znamenalo zcela jistě krok zpět. Je zapotřebí i nadále studovat, poznávat, kriticky posuzovat a posléze aplikovat nové metody jak do výuky, tak do hodnocení žáků.

Rozhodně by bylo žádoucí působit na žáky ve smyslu odpovědnosti za vlastní hodnocení, vést je k pochopení důležitosti naplňování kompetencí. Spolupracovat s rodiči, vysvětlovat a komunikovat o hodnocení. Dbát na to, aby dítě vědělo, co má hodnotit a jak, aby chápalo sebekritiku i kritiku obecně jako konstruktivní nástroj k sebezdokonalování. Je nutné k hodnocení přistupovat svědomitě a s notnou dávkou pedagogického taktu, nesklouzávat k formalismu a automatizaci

Měli bychom stále promýšlet a neustále zdokonalovat jak hodnotící formuláře, tak samotný proces hodnocení. Demonstrovat systém hodnocení od známek, přes výstupy až po samotné kompetence. Bude velice přínosné, povede-li se stanovit jednotný formát hodnocení všech předmětů v celé škole. Ideální by bylo pozvolné sjednocování po oblastech (již započalo), později například jednotně pro celý první a celý druhý stupeň. Rozhodně by to přispělo k větší srozumitelnosti a přehlednosti. Na druhé straně ale nesmíme opomenout specifika jednotlivých výukových oblastí, která jsou podkladem pro hodnocení jednotlivých dílčích kompetencí.

Po překonání potíží se zavedením hodnocení žáků by bylo nejvhodnější přejít na častější variantu, jako nejschůdnější se jeví čtvrtletní nebo třířázová (listopad, březen, červen) frekvence. Pochopitelně by to znamenalo zvýšení zátěže pro pedagogy, z tohoto důvodu lze zvýšení četnosti provést až po překonání všech počátečních komplikací a po přechodu na jednotný, co možná nejsnazší, způsob hodnocení.

5. ZÁVĚR

Tato brožura vznikla v rámci grantového projektu „Víme, jak hodnotit kompetence žáků?“, kterou škola získala v roce 2008 od zřizovatele. Témata, která byla v dotačním řízení odboru školství vypsána, umožnila žádat o grant v oblasti metodické a didaktické, což považujeme za velmi důležité pro vzájemnou komunikaci pedagogů nejen jedné školy, ale všech příbramských škol. Otevřené sdílení poznatků vede k vytváření atmosféry důvěry a vzájemnému obohacování všech účastníků vzdělávacího procesu, k jejich osobnostnímu a profesnímu růstu.

Tuto malou publikaci předkládáme pedagogům k zamyšlení nad hodnocením a sebehodnocením ve výchovně vzdělávacím procesu se zaměřením na výstupy a kompetence, žakovský, učitelský a rodičovský dialog a vzájemnou kooperaci. Snažíme se ukázat naše hledání a cesty v procesu hodnocení na konkrétních příkladech, které byly a jsou používány našimi pedagogy, žáky i rodiči a otevřít tak dialog odborné pedagogické veřejnosti o hodnocení se zaměřením na podporu klíčových kompetencí.

Autorská skupina Základní školy, Příbram II, Jiráskovy sady 273

Projektový tým v abecedním poradí: Mgr. Jaroslava Fousová
Mgr. Jan Konvalinka
Mgr. Dagmara Moravcová
Mgr. Hana Sádlová

Grafická úprava: Mgr. Hana Sádlová